

Савченко Н.М.

к.е.н., доцент

Поліський національний університет

Савченко Р.О.

к.е.н., доцент

Поліський національний університет

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

Сучасний економічний, політичний та соціальний розвиток як України, так і країн світу в цілому, вимагає від держав використання нових підходів до проведення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Сьогодні роботодавців цікавить не стільки наявність у потенційного працівника документів про одержання ним вищої освіти, скільки набуті ним реальні практичні навички в ході навчання. Фінансування ВНЗ не завжди дає змогу сформувати необхідну матеріальну базу, використання якої дасть змогу підготувати конкурентоспроможного, на ринку праці, випускника. Для згладжування такої невідповідності між бажаним і наявним, перспективним є використання дуальної освіти.

Дефіцит висококваліфікованих робочих кадрів є однією з ключових перешкод, що заважає як українським підприємствам оновлювати технологію виробництва, так і територіальним утворенням забезпечувати умови для інвестиційної привабливості регіонів. Подолання інерційності професійних освітніх закладів полягає в переході від традиційної до цільової моделі підготовки робітників. Це підтверджується зарубіжним досвідом функціонування професійної освіти у форматі мережевої взаємодії освітніх закладів і підприємств у реалізації програми розвитку нових форм навчання [1].

Дуальна форма навчання передбачає поєднання теоретичної підготовки в навчальному закладі із практичною на робочих місцях в конкретному підприємстві. Дуальність в даному випадку проявляється у поєднанні теоретичних знань та практичних здобутків. Дуальна модель навчання передбачає залучення підприємств до процесу підготовки кадрів, які в свою йдуть на досить істотні витрати, пов'язані із навчанням працівників, бо добре знають, що витрати на якісну професійну освіту є надійним капіталовкладенням в майбутній розвиток компанії. Водночас вони стають зацікавленими не тільки в результатах навчання, але і в змісті навчання, його організації [3].

В ході використання дуальної форми навчання вищій навчальний заклад та суб'єкт господарювання (роботодавець) виступають рівноправними учасниками. Незважаючи на те, що головна мета навчання на рівні підприємства є одержання практичних професійних навичок, роботодавець повинен здійснювати моніторинг робочих та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, вносити пропозиції по їх корегуванню та проводити оцінку результатів діяльності студента. Вигода підприємства-роботодавця буде проявлятися в тому, що по закінченню навчання воно отримає кваліфікованого працівника, обізнаного із специфікою діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

До переваг дуальної форми навчання можна віднести:

- скорочення розриву між теорією та практикою при опануванні певного фаху;
- залучення до навчального процесу висококваліфікованих співробітників підприємства-роботодавця;
- використання в освітньому процесі сучасної матеріально-технічної бази;

- підвищення якості навчання за рахунок співпраці бізнесових структур із освітніми закладами при одночасному зниженні рівня витрат останніми на підготовку кадрів;
- професійна соціалізація здобувачів вищої освіти;
- врахування побажань роботодавців щодо професійних фахових компетентностей майбутніх спеціалістів.

Також розвитку дуальної освіти в Україні сприяє зміна світогляду молодого покоління. Молодь не хоче чекати декілька років, коли у них виникне можливість бути фінансово незалежними. Починаючи навчання, вони починають одночасно пошук першого робочого місця. Здебільшого воно не пов'язане із майбутньою професією здобувача. Тому, з нашої точки зору, дуальна форма навчання дасть змогу поєднати професійну діяльність та бажання бути фінансово незалежними.

Поряд з перевагами використання дуальної форми навчання, слід відмітити ряд недоліків, що можливо, спричиняють обмеженість її використання у ВНЗ. Зокрема до недоліків можна віднести: недостатню кількість підприємств, що бажають бути учасниками дуального освітнього процесу, відсутність обізнаності здобувачів вищої освіти у перевагах такого виду навчання, одержання в більшості випадках нижчого рівня оплати праці порівняно із аналогічними посадами на яких працює дипломований працівник, велике емоційне навантаження при поєднанні навчання у ВНЗ та практичної професійної діяльності.

Результатом набуття практичних навичок можуть бути не лише успішно зданий підсумковий контроль знань (іспит, залік, випускна робота), але й підготовлені доповіді, презентації, моделі, схеми, що будуть давати змогу розкривати особливості професійної діяльності здобувача. При цьому слід зазначити, що дуальна форма навчання не може бути застосована до всіх спеціальностей, особливо результативною вона є у прикладних спеціальностях. Вона ефективна для галузевих навчальних закладів, що дозволяє використовувати сучасну матеріально-технічну базу роботодавців [2].

Дуальна освіта не тільки сприяє опануванню конкретних професійних навичок студентом, але й дає змогу здобути йому так звані м'які навички, а саме: вміння налагоджувати комунікаційні взаємозв'язки з колегами, креативності, тайм-менеджменту, розвиває емоційний інтелект, вчить контекстно мислити, уміти вирішувати складні проблеми та ін.

З нашої точки зору в майбутньому дуальна форма навчання стане пріоритетною формою, про що свідчить і досвід Німеччини. Але для цього потрібно дотриматися певних умов: прогнозувати на середньо- та довгострокову перспективу замовлення кадрів, поєднувати вимоги освітніх стандартів із професійними вимогами (стандартами), запроваджувати міжнародні стандарти у професійні освітні програми; проводити оцінку якості професійних кваліфікацій. Що стосується ефективності використання дуальної форми навчання з боку ВНЗ, то тут необхідно розробити організаційно-економічний механізм її реалізації, який би давав змогу злагоджено функціонувати кожній складовій дуального процесу. Така злагодженість дасть змогу забезпечити перманентність проведення освітнього процесу, наблизить здобувача вищої освіти до новітніх технологій, що використовуються в практичній діяльності та забезпечить засвоєння інноваційних результатів.

Перелік використаної літератури:

1. Дуальна освіта: інституціональні особливості реалізації в Україні: кол. моногр./ В.М. Новіков, Ю.О. Каряїн, В.В. Черніченко / за наук. ред. д.е.н., проф. В. Новікова, д.е.н., проф. З. Сіройча, д.е.н., проф. Г. Собчука- Київ-Варшава, 2020. - 79 с
2. Коркуна О. І. Сучасні процеси розвитку дуальної освіти: запорука стабільності кадрового потенціалу. / О.І. Коркуна, І.І.Коркуна, О. Я. Цільник // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2018. Вип. 4(132). С. 90-94. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.04.094_u.php.
3. Сідакова Л.В. Сущность и основные признаки дуальной модели обучения / Л.В. Сідакова // Образование и воспитание. – 2016. – № 2. – С. 62 - 64.